

Megjelent: KAPU 2016-11.-12. 82-85.old.

Grandpierre Atila:

Lélek és Világegyetem. A lélek újjászületése

Részlet a Lélek és Világegyetem című, 2016. decemberében megjelent könyvből

A LÉLEK, A TUDAT ÉS AZ ÖNAZONOSSÁG

A lélek az ember legnagyobb erőforrása

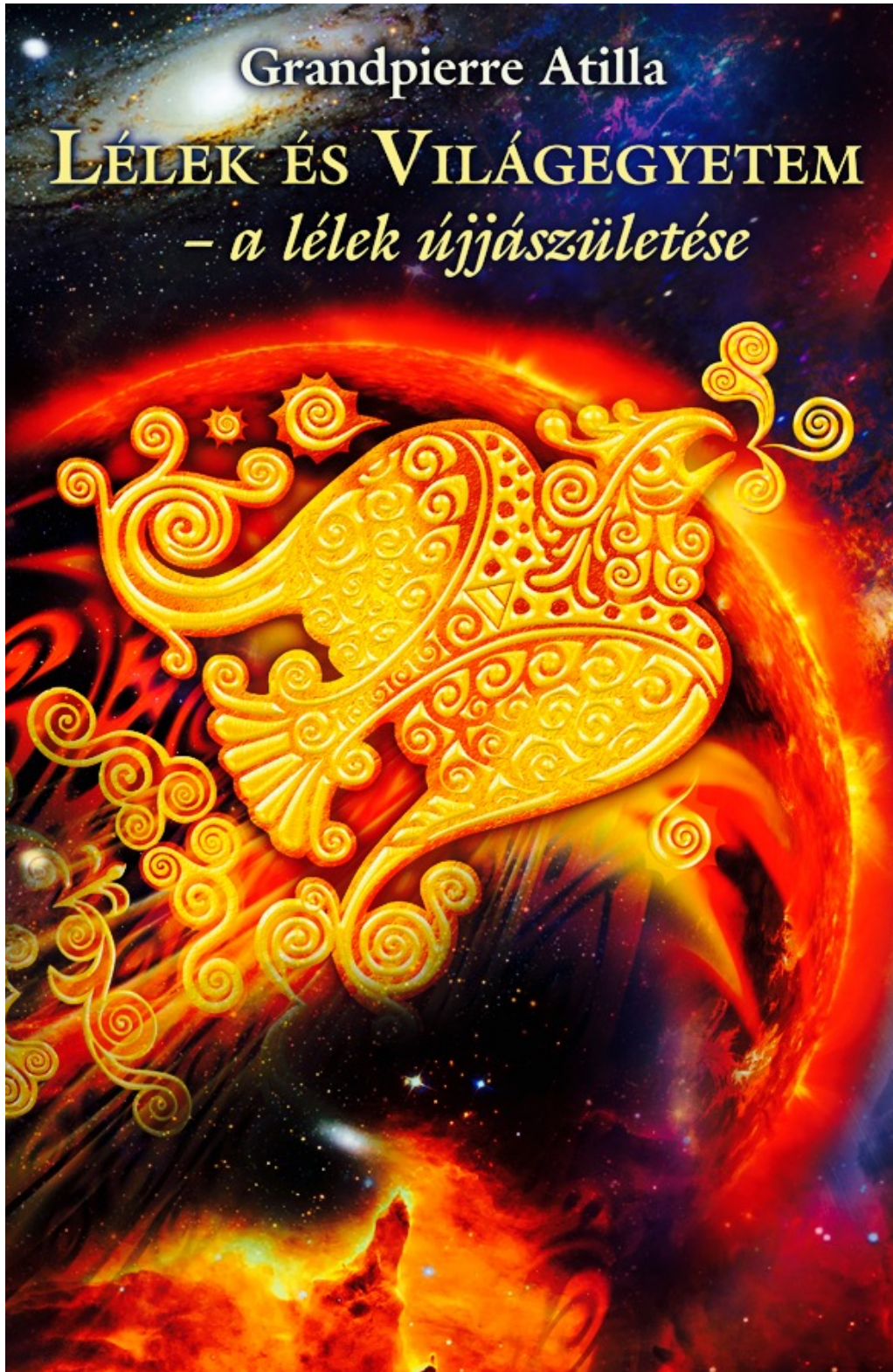
A lélek személyiségünk Természet adta alapja, amely életünk átélésére és irányítására hivatott. Az ember érzelmi lényként születik, és Természet szerint alapvetően érzelmi lény is marad. Nem is lehet másként, hiszen életünk erőforrásai, mozgatórugói végső soron lelki, érzelmi természetűek. Érdemes lelkesedni azért, hogy lelkünk teljes fényében ragyoghasson belső világunk egén. Az anyagi világra irányuló modern világban lelkünk világa ismeretlen maradt, az érthetetlen vagy jelentéktelen dolgokkal egy kalap alá került. Pedig a lélek az ember legnagyobb erőforrása. A lélek óriási, boldogító világ, egész sor saját minőséggel, céllal, értelemmel. Minden, ami szép és jó, bennünk is szép és jó érzéseket támaszt, és további szép és jó cselekedetekre sarkall, és ha ebben a mederben zajlik az élet fő útja, akkor a szép és jó világa fennmarad és egyre gazdagodik. A lélek az élet forrása, fenntartója, hajtóereje, az élet bensőséges, személyes lényege és tartalma. Életünk értelme a lélek világában rejlik. Amiért nem tudunk igazán lelkesedni, mit sem ér. Az igazán lelkesítő, boldogító erők a lélek világában várják, hogy felfedezzük őket, és éljünk velük, hogy kerek legyen a világ.

Ha nem tudunk igazán lelkesedni valami iránt, akkor nem mozgósítjuk érte lényünk teljesebb, mélyebb képességeit. A lélekre a mai, embert próbáló viszonyok között egyre nagyobb szükségünk van. Ideje erőt gyűjtenünk. Ideje felfedeznünk a lélek igazi mivoltát, mégpedig teljes fényében. A lélek szintjén dől el, mit ér számunkra az életünk, mit ér számunkra gyermekeink, az emberiség élete. A lélek szintjén dől el az emberiség jövője.

Nehéz a mai társadalomban életünket szívvel-lélekkel élni. A modern világ a közvetett befolyásolás számtalan eszközével küzd az emberi lélek ellen. De a lélek örök, a modern, lelketlen világ ideje viszont hamarosan lejár. Gyermekeink és saját életünk érdekében most nekünk kell helyt állnunk ezekben az embert próbáló időkben. Ahhoz, hogy lelkünkre ráébredjünk, ma már meg kell küzdenünk – vallotta Gurdjieff. Ideje, hogy megbarátkozzunk a lélek mélyreható kérdéseivel, hogy otthon érezhessük magunkat a lélek világában. Ideje, hogy megismerkedjünk a lélek eszméjével!

Mindmáig nem ismerjük a lélek eszméjének világtörténetét. Könyvünkben áttekintést adunk a lélek kozmikus kapcsolatainak eszméiről Eurázsia ókori magasműveltségeitől máig. Fény derül a lélek eszméjének rendkívüli jelentőségére az emberiség szellemi életében.

Ha az embert is áthatják az élet-segítő kozmikus erők, akkor az anyagi erőforrások hasznosítása mellett ezeket a kozmikus lélekből fakadó erőket is hasznosíthatjuk életünk felemelése, emberibbé, egészségesebbé, értékesebbé tétele érdekében. Könyvünk menetjegy a jövőbe – útikalauz az egészséges társadalom belső erőforrásainak felfedezéséhez és hasznosításához.

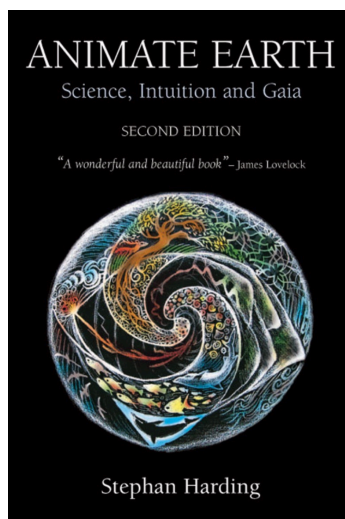
Ez a könyv a lélek rendkívüli jelentőségének meggyőződéséről született.

Ez a könyv azért íródott, hogy visszanyerjük lelkünk igazi fényét. A mai világ lelketlenné vált. Kizökkent a világ, írta Shakespeare 1602-ben. A lélek teljes fényének felfedezése mindent megváltoztat. Eddig egy apró kis morzsán éltünk. A lélek fényének felfedezése után csodálkozni fogunk, hogyan tülekedhet annyi ember kizárólag olyan parányi értékek iránt, mint az anyagiak, amikor a lélek fényénél földrésznyi, világrésznyi csodák tárulnak fel. A lélek felfedezése megváltoztatja mindazt, amit eddig önmagunkról, az emberről, az emberiség fejlődéséről, az életről és a Világegyetemről gondoltunk. Feltáru előttünk egy különös, varázserejű világ, amely életfontosságú üzenetet jelent mindennapi életünk számára.

A lélek egész világunkat megvilágító fénye nélkül életünk aprópénzre váltva vész el a szürke mindennapokban. Életünk nem más, mint az, amit lelkünk világából megvalósítunk. A lélek szépsége, ereje az, ami kiteljesíti, kerekké teszi az életünket. A lélek tetteink végső mozgatórugója. És ez a végső mozgatórugó örök, mert a Természettől való. Ha lemondunk arról, hogy megértsük lelkünk örök mivoltát, ezzel elvágjuk magunk előtt az utat, hogy felfedezzük életünket igazi, természetadta fényében. Nem minden igaz, amit ma annak hiszünk. Ha az életünkről, a lelkünkről van szó, ennek, akárhogy is, de a végére kell járnunk. Ez az út nem könnyű, mert az élet hatalmas, rendkívül mély titok, amely egyenesen elvezet a végső kérdésekhez.

Lélek és Természet

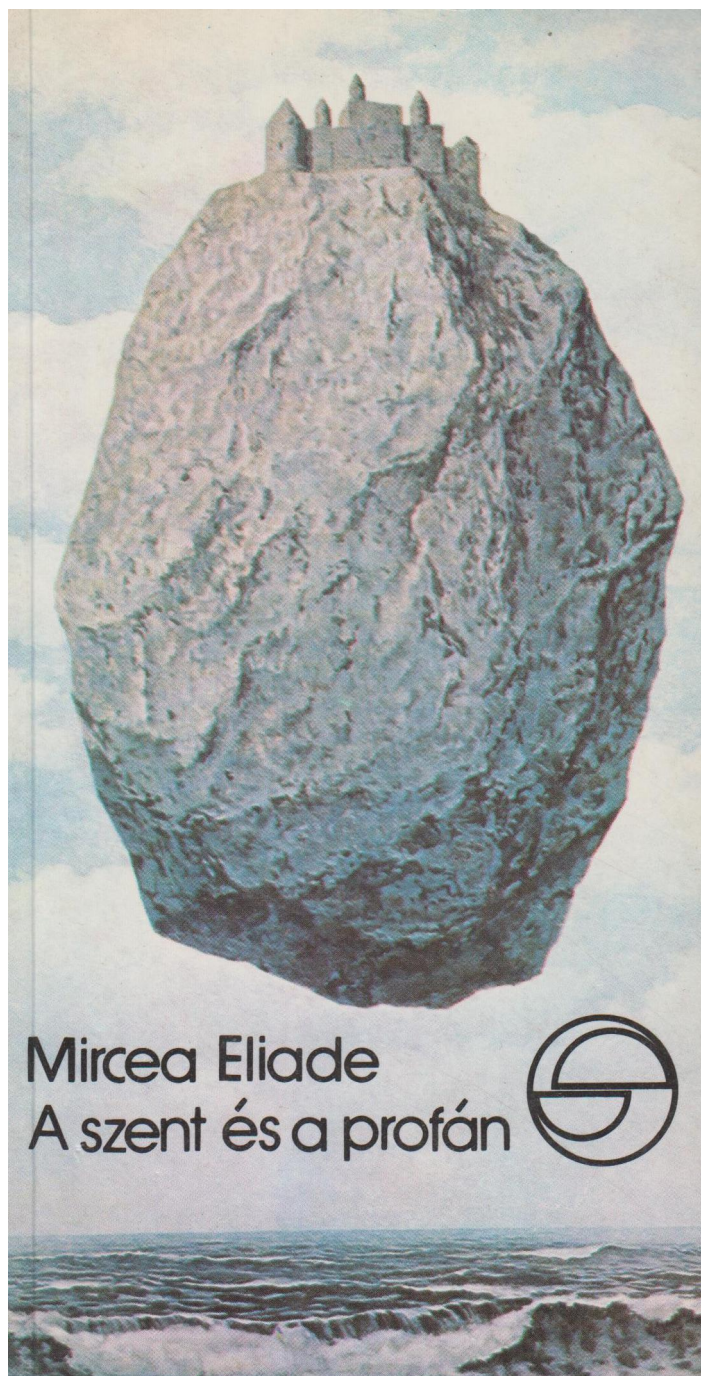
Mitől modern a modern világ? Ebben a könyvben a modernitásnak csak azt a tulajdonságát tartjuk szem előtt, hogy szakított a Természet és a bölcsesség tiszteletével. Amíg a modernitás kora előtt a régi ember életében a Természet központi szerepet játszott, addig a modern társadalomban a Természet leértékelődött, kisbetűvel íródik, mert merőben élettelen, mindenféle önálló, saját értéket nélkülöző, csak az emberi haszonelvűség számára értékes anyagkészlet. A bölcsesség a tudásnak az a formája, amely az élet javára szolgál. A modernitás mohón törekszik a tudásra, de csakis a tudásnak arra az érték-semleges válfajára, amely éppúgy használható jóra, mint rosszra. Régebben a bölcsesség a tudás megszerzésében, fejlesztésében és felhasználásában egyaránt meghatározó szerepet játszott. A modernitás az élet javára szolgáló bölcsesség helyett az anyagiasságon, a materialista szemléleten nyugszik. Ez a modern gondolkodás vezetett a korunkban egyre fenyegetőbb ökológiai válságra (Harding 2013).

A modernitást felváltó új, egészséges, Természet-központú gondolkodáshoz sorolható a Föld rendszertudománya (Lovelock 1979), az ökofilozófia (Griffin 2011), a Kulturális Kreatívok (Cultural Creatives, Ray and Anderson 2000; <https://kulturaliskreativokblog.wordpress.com>), a mély ökológia, az ősi bölcsesség-hagyomány. Közös jellemzőjük a Természet és a lélek melletti elkötelezettség. A Természet több, mint anyag, lényege az anyag, a lélek és az értelem összhangja. Ez az összhang az, amelynek megértése bölcsességet igényel. Ideje ráébrednünk, hogy ha élni szeretnénk az életünk adta lehetőségekkel, akkor kitartó erőfeszítéseket kell tennünk lelkünk felfedezéséért. Ha nem tesszük, életünk kiürül, leinged, mint egy leeresztett léggömb.

Az emberi lélek az étellel áthatott Természetből ered. A lélek eredeti természete szerint a Világegyetemmel, a Természettel összeforrottságban, összhangban él. Mivel a Természet emberfeletti szépséggel és értelemmel bír, ezért az emberi életet az ősidőkben kozmikus jelentőségüként, azaz szentként éltük át. A modernitás először a Mindenségtől, kozmikus gyökereitől vágta el a lelket. Gyökereitől megfosztva a lélek erőtlenebbé vált. Az individualizmus elhatalmasodásával a modernitás a lélek közösségi gyökereit is elvágta. Községi gyökereitől megfosztva a társadalom atomizálódott, a lélek egyéni testünkre, a bőrünkön belüli anyagra zsugorodott. Ebben az utolsó menedékben is szenved a materializmus egzisztenciális fenyegetésétől, és tovább zsugorodik, erőtlenedik. Ebből a távlatból az emberiség sorsa megpecsételtnek látszik. Ha ez így megy tovább, az emberiségnek befellegzett. Mit lehet tenni, hogy ne így menjen tovább?

Ez a könyv új utat mutat lelkünk felfedezéséhez és értékeléséhez. Ha felfedezzük lelkünk eredeti, természetes fényét, a világ új fényben ragyog fel, s látásunk megtisztulva és új önazonosság-tudattal összekapcsolódva új, egészséges szemléletet tesz lehetővé számunkra. Ez az egészséges szemlélet alapvetően Édesapám, az író, történész és gondolkodó Kolozsvári Grandpierre Endre életműve alapján bontakozott ki. Tőle tanultam meg, hogy az emberiség történelmében a legnagyobb törés a legalább 3 millió éven át fennálló mágikus kor, és a néhány ezer éve létrejött modern kor, az erőszak kora között áll fenn. Jelen könyv írása során megdöbbenve tapasztaltam, hogy az emberiség mágikus kora, az Aranykor, amelynek létezését Édesapám angol nyelvű tudományos tanulmányban támasztotta alá (Grandpierre K. E. 2000), további nagy jelentőségű művekkel közelebbről megvilágítható és alátámasztható. Olyan nagyszabású tudósok, gondolkodók életműve jött a segítségemre, mint Mircea Eliade, a 20. század kiemelkedő vallástörténésze, és Berze Nagy János, a magyar néphagyomány kiemelkedő kutatója. Ráadásul párhuzamok egész sora vehető észre Mircea Eliade az egész emberiségre vonatkozó vallástörténeti összefoglaló munkája, „A szent és a profán” című műve és Berze Nagy János magyar népmesék ősvallási elemeit feltáró, „Égigérő fa. Magyar mitológiai tanulmányok” című műve között. Érdekes módon mindkettő a „világ közepe” jelképből indul ki, majd a „világ oszlopa” jelképein át jut el a „kozmosz fa”, „Világfa” Mindenséget átfogó jelképéig, amely pedig ősvallásunk és a lélek világának ősi tudásáról ad váratlanul erőteljesen világító képet.

Könyvünkben összegzett eredményeink lényegi többletet is meg tudtak ragadni. Eliade a történelmi és a történelem előtti, nem egyszer egymással ellentétes szemléletű vallásokat egy kalap alatt tárgyalja. Ebben a könyvben az emberiség különböző világszemléletű korszakait egymástól különválasztva az ősi hagyományokra új, eddig nem sejtett fény vetül. A látható és láthatatlan, a látott és az értelemmel feltárt világ egysége teljes, ép, érintetlen, valóságos fényében mutatkozik meg. Az eddigi értelmezések ellentmondásai kisimulnak, és az emberiség, illetve a magyarság ősvallásának egységes értelmezésére nyílik lehetőség. Ebben a fényben ragyog fel igazán a lélek világa. Fedezzük fel a lélek világát, és éljük életünket a lélek teljes fényével!

Életünk helyreállítása

Életünk óriási, szinte felmérhetetlenül gazdag lehetőségek felé nyit kaput. Cselekednünk, döntenünk kell életünk felől, s ha kitérünk e felelősség alól, akkor a körülmények hatalmának rendeljük alá lelkünket s vele az életünk feletti irányítást. Jobb, ha tudatosítjuk magunkban, mennyire életfontosságú önmagunk, belső világunk, saját lelkünk megértése, mert nem mindegy, milyenné válik az életünk. Elsősorban rajtunk múlik, milyenné tesszük az életünket, különösen, ha ezt tudatosítjuk magunkban. A tudatosításnak manapság kulcsszerepe van, anélkül nem megy. Ha nem vagyunk résen, előbb-utóbb felülkerekedik életünk felett a körülmények hatalma.

Életvezetésünk tudatosításának alapfeltétele, hogy ne vegyük készpénznek azt, amit eddig az életről, az emberről, a Világegyetemről, az emberiségről, a történelemtől, a vallásról, a lélekről tanultunk. A tudatosítás legelső lépése, hogy megerősítsük magunkban: ideje életünket felfedeznünk, ezt nem teheti meg senki más helyettünk. Próbáljunk meg szeretettel, tisztelettel, elkötelezettséggel, feladatvállalásra készen fordulni saját belső világunk felé, mert ha a feladatvállalásra nem állunk készen, akkor belső világunkban nem leszünk jelen, legalábbis tudatos, igazán emberi lényként nem, szinte „levesszük a kezünket“ belső világunkról, s így kiszolgáltatjuk magunkat a külső ráhatásoknak. Ez viszont rendkívül hátrányos lenne életünk számára. Következésképpen az elidegenedés önmagunktól, a világtól, életvezetésünk külső irányítás alá kerülése. Nem eléggé ismert, hogy a *kívülről irányított ember* (aki persze abban a hiszemben éli életét, hogy maga irányítja az életét, mert beépítette a kívülről beadott, tanult szempontokat a személyiségébe, önazonosságába) az utóbbi évszázadokban az emberiség összességében többségbe került. David Riesman, a nagyhatású amerikai szociológus „A magányos tömeg“ című könyvében részletesen leírta, hogyan vezetett az út a kortárs csoportok, a tömegkultúra és az iskola szerepének felértékelődésén át a hagyományokon alapuló életvezetéstől a Természet és a Világmindenség életünkben játszott szerepének leértékeléséig, a modern ideológia és pártszervezet felértékeléséig, a „formálható ember” kialakításáig és a kívülről irányítottsáig. Érdemes Riesman könyvét ma is kézbevenni, életreszóló tanulságokkal járhat!

Létezik-e a lélek?

Manapság sokan elbizonytalanodnak, hiszen sokfelől halljuk, a lélek nem létezik, hiszen a lélek szubjektív, azaz kizárólag a számunkra tűnik úgy, hogy létezik, a valóságban nem több, mint egy délibáb, egy illúzió. Tény, hogy a lélek nem látható, nem kézzelfogható, és ha azt tekintjük létezőnek, ami látható, kézzelfogható, akkor a lélek – eszerint a nézet szerint – nem létezik. Azért terjednek ilyen nézetek, mert materialista korban élünk, amely csak a láthatót, tapasztalhatót tekinti létezőnek. Úgy gondoljuk, ez a nézet nem állja ki a tapasztalat próbáját. Ha ugyanis csak az létezik, ami látható, akkor nem létezik fizikai erő. Amikor egy rugós erőmérőre egy súlyt függesztünk, a rugó megnyúlik. Ebből arra következtetünk, hogy erő hat a rugóra, és azért nyúlik meg. Hasonló az eset az élőlények esetében. Az élőlények tettei, cselekedetei mögött is áll egy láthatatlan mozgatóerő. Ezt a belső mozgatóerőt (a mozgást jelentő latin „motio”, „motus” szóból eredően) motívációnak nevezzük. A motíváció alapvetően érzelmi természetű. Ahogy a fizika elismeri a fizika erők létét

akkor is, ha senki nem látott még fizikai erőt, ugyanúgy elismerjük azt is, hogy az élőlények esetében az érzések a belső mozgatóerők.

Mi a lélek?

Ebben a könyvben „lélek“-nek érzésvilágunk egységes egészét, „tudat“-nak gondolatvilágunk egységes egészét nevezzük. Belső világunk alapvetően a lélek és a tudat egységes egésze. Belső világunk belső érzékeléssel fogható fel. A belső érzékelés két alapvető válfaja az érzés és a gondolat felfogása.

Belső világunk megítélésében ma számtalan sok a bizonytalanság. Számtalan sok módon osztható fel belső világunk, számtalan sok néven nevezhető. Nagy a zűrzavar a tudat elnevezésével és az elnevezés tartalmával kapcsolatban is. Elegendő itt, ha felsorolunk néhány elnevezést a tudattal kapcsolatban: tudat, öntudat, tudattalan, tudatalatti, közösségi tudatalatti. Ebben a könyvben nem feladatunk ezen fogalmak megvilágítása. Itt elegendő annyit mondani, hogy e könyvben a tudat alatt lényegében az öntudatot értjük, tudati tevékenységnek a szavakba foglalható gondolkodást tartjuk. Amit tudatalatti-nak, tudattalan-nak stb. neveznek, arról úgy gondoljuk, hogy alapvetően hibás elnevezések és hibás értelmezések, mindenesetre ami belőlük igaz, az a lélekhez tartozik.

Minden élőlény legalapvetőbb természetében érző lény. Manapság nem tudjuk, éreznek-e valamit a látszólag élettelen, vagy élettelennek tekintett természeti létezők, például egy táj, egy hegység, egy patak. De az biztos, hogy az élőlények éreznek és érzéseiknek rendszerint kifejezést is adnak. Az érzelmek léte nem vonható kétségbe. Tény, hogy léteznek egyetemes, tanult ismeretektől, kultúrától független, velünk született alapérzelmek, amelyek a pápua új-guineaiak számára is ugyanazok, mint bármely más nép számára.

Mitől alkot érzésvilágunk egységes egészet? Egy hasonlattal: egy focicsapat az edzői fociistából egy edző munkája által válik életképes csapat. Hasonlóan, a lélek nemcsak érzelmekből áll, mert érzelmeinknek egyetemes alapja van: az életösztön. Az életösztön minden élőlény sajátja, és nem más, mint az a kozmikus életelv, amely áthatja az egész Világegyetemet. *Minden élőlény egyetemes alapelve, hogy minden életerejét az élet javára fordítsa.* Ha nem tenné, élete nem maradhatna fenn. Az életelv kimondja, hogy az élőlény attól és csak attól élő, hogy folyamatosan kezdeményez, felismer, és cselekszik, mozgósítja szunnyadó energiáit, hogy ne szunnyadjanak, hogy életre keljenek, hogy az élet felemelésére és tökéletesítésére szolgálhassanak. Az életösztön azonos az életelvvvel, csak két különböző szempontból: amikor személy szerint átéljük, akkor életösztön, amikor elgondoljuk egy természettudományos elmélet keretén belül (Grandpierre 2015), akkor életelvnek nevezzük. Az életelvet tehát azonosíthatjuk az életösztönrel. Az életösztön ösztönöz bennünket – és, nem mellékesen, sejtjeinket - arra, hogy éljünk. Ösztönöz, sarkall, és ennek a módja éppen az, hogy érezteti velünk, mit kell tennünk, tehát érzéseket teremt. Az életösztön érzéseink teremtő forrása. Az életösztönt egyfajta sűrített érzelmenek tekinthetjük, amelyből életünk során ezek a sűrített érzések képesek leválni, s egyfajta buborékként felemelkednek belső világunk óceánjának mélyéről a felszín felé.

A lélek alapvetően természeti erő

Ha így van, az rendkívüli jelentőségű, mert azt jelenti, hogy léteznek természetes érzéseink, amelyek természeti erőkből fakadnak, természetörvényekből, amelyek az egész Világegyetemet áthatják. Ha a természettörvények létében nem kételkedünk, akkor ezekben a kozmikus életelvből fakadó érzéseink létében sem kételkedhetünk. Ha a lélek érzemvilágunk egységes egésze, akkor a lélek létében sem kételkedhetünk. A lélek az élet forrása és hajtóereje, ösztönzője. Ez a lélek igazi lényege. Ha az életelv minden élőlény egyetemes alapelve, akkor az élet nem oszlik élet-szigetekre, különálló élőlényekre, mert az életelv összeköt bennünket. Az életelv ugyanúgy köt össze bennünket, ahogyan a fizikai törvények összekötik a fizikai tárgyakat, s megmondják nekik, hogyan viselkedjenek. Kétségtelen, hogy a fizikai törvények áthatják az egész anyagi világot. Hasonlóan, az életelv is áthatja az egész világot, mindig és mindenhol jelen van. A fizikai törvények léte objektív, azaz minden ember számára egyértelműen bizonyítható, matematikai alakban is megfogalmazható, és tapasztalatilag ellenőrizhető. Hasonlóan, a biológia alapelve (a Bauer-elv, lásd Bauer 1967, Grandpierre 2012) is objektív, azaz minden ember számára egyértelműen bizonyítható, matematikai alakban is megfogalmazható, és tapasztalatilag ellenőrizhető. Ha a lélek az élet forrása és hajtóereje, akkor a lélek az egyetemes életelv, tehát objektív létező.

Ez azt jelenti, hogy lelkünk nem egyéni, önkényes vagy szeszélyes érzéseink egyvelege, amelyek elpárolognak földi testünk használhatatlanná válása esetén, mintha sosem lettek volna, s így nem sokkal többek, mint valami felesleges illúzió. Ehelyett lelkünk alapvetően természetes érzéseinkből áll, amelyek egységes egészet alkotnak, mert egyetlen létezőből fakadnak: az életelvből. Az életelv velünk született, hiszen élőlényként születünk. Érzelmeknek alapvetően két válfaja van: természetes érzéseink, amelyek az életelvből fakadnak, és tanult érzéseink, amelyek a családban, a társadalomban uralkodó szokásoknak, beidegzéseknek megfelelően ragadnak ránk és épülnek be a személyiségünkbe. Ha nincs szerencsénk, akkor természetes és tanult, társadalmi érzéseink nem alkotnak egységes egészet. Ilyen esetben lelkünk meghasonlik önmagával: alapvetően természetes, de a gyakorlatban rákényszerül arra, hogy ne a saját természete szerint érezzen és viselkedjen. Ezért saját lelki épségünk érdekében szükséges, hogy olyan társadalmat hozzunk létre, amelyik megfelel természetes érzéseinknek, az örök természeti törvénynek: az élet felemelésének és tökéletesítésének, a jó, szép és igaz, természetes érzéseknek.

Manapság sajnos elidegenedett társadalomban élünk. Nem az emberi lélek tiszteletben tartása a legfontosabb a modern társadalom számára. A társadalomba beilleszkedés során megtanulunk kifejleszteni egy művi, természetes önazonosságunktól idegen önazonosságot. Ez az oka az elidegenedésnek. Ha vissza szeretnénk szerezni teljes lelki épségünket, akkor életfontosságú, hogy önazonosságunkat természetes érzéseinkben lássuk, lelkünket életünk forrásával és hajtóerejével, a természetes, felemelő, kozmikus életelvvvel azonosítsuk. Életfontosságú, hogy felfedezzük természetes önazonosságunkat, mert ez nyitja meg a távlatunkat lelki épségünk és életünk tökéletesedése felé.

Életösztönünk sokkal különb, nemesebb és felemelőbb, mint azt a modern nézetek sugallják. Életösztönünk nemes erkölcsi elv, amely előírja erkölcsi parancsként, hogy

tegyünk meg minden tőlünk telhetőt életünk és minden élet lehető legmagasabbá tételéért. Nem fordulhatunk más életek ellen, mert életösztönünk pontosan egy és ugyanaz, mint ami a másik élőlényben él, és így ha kárt okozunk más élőlénynek, az a saját belső világunkban is kárt okoz, akár tudomásul vesszük, akár nem.

Nem vagyunk egyedül. Társas lények vagyunk, a Természet akaratából. Életösztönünk összeköt bennünket minden élőlényvel. Ember, állat és növény közös nyelven érez, s ha az érzések kifejezést is kapnak, akkor ennyiben azt is mondhatjuk, hogy ember, állat és növény közös nyelven beszél. Értjük az állatok érzelmeinek kifejezését, mert érezzük, amit éreznek, legalábbis képesek vagyunk rá, ha figyelmünkkel és lelki nyitottságunkkal, szeretettel és tisztelettel feléjük fordulunk, ahogy kisgyermekünk felé. Értjük a növények érzelmeinek kifejezését, mert érezzük, amit éreznek, érezzük a virágok szépségét, a fák titokzatos lényét, a táj szépsége képes beszélni hozzánk. Érezzük és értjük a Természet nyelvét, mert egy nyelven érez és beszél minden élő: az érzés, a Természet nyelvén. Ez az a nyelv, ez az a közös érzésvilág, az a közös alap, a mindannyiunkban közös valóság, ami összeköt bennünket a legmagasabb kozmikus szerveződési szinten élő és érző lényvel: a Természettel, az Élő Világegyetemmel.